

Naturvernforbundet

Norges Jeger- og Fiskerforbund

SABIMA

NORSK
FRILUFTSLIV

Den Norske Turistforening

NATUR OG
UNGDOM

14. desember 2022

Kommunal- og distriktsminister Sigbjørn Gjelsvik
Kommunal- og distriktsdepartementet
postmottak@kdd.dep.no

Vi trenger en ny tilnærming til hyttebygging

Miljø- og friluftslivsorganisasjonene Sabima, Den Norske Turistforening, Norsk Friluftsliv, Naturvernforbundet, WWF, Norges Jeger- og Fiskerforbund og Natur og Ungdom ber med dette om et snarlig møte med kommunal- og distriktsministeren for å drøfte løsninger for en mer bærekraftig hyttebygging.

Et viktig bakteppe for ønsket om møte er rapporten «*Kartlegging av tomtereserver for fritidsbolig i Norge*» som nylig ble publisert Norsk institutt for naturforskning (NINA); fortjenstfullt bestilt av Kommunal- og distriktsdepartementet. Rapporten viser at arealer tilsvarende 200.000 fotballbaner er satt av til hytteutbygging, og utnyttelse av dette potensialet ville mer enn tredoble arealene med hyttefelt i Norge. Vi merker oss også følgende:

- Om lag halvparten av tomtereserven (585 km²; 50 %) ligger i natur som i dag har få eller ingen inngrep, ifølge Artsdatabankens infrastrukturindeks.
- 131 km² (10 %) er i områder med myr, men det reelle tallet er sannsynligvis vesentlig høyere, ettersom arealet med myr er underestimert i tilgjengelige kartdata.
- 109 km² (8 %) er innenfor villreinenes leveområder i Sør-Norge.
- 90 km² (7 %) av tomtereserven ligger innenfor 100-metersbeltet langs sjø.
- 54 % av tomtereservene er ubebygde areal som er satt av til fritidsformål i kommuneplanens arealdel, men ikke detaljregulert.
- 46 % av tomtereservene er ubebygde areal som også er detaljregulert.
- Mange av de gjeldene reguleringsplanene er av eldre dato og derfor basert på utdaterte vurderinger av klima- og naturhensyn.

Gitt natur- og klimakrisen vi står i, er dette bekymringsfulle funn som krever handling. Omfanget av disse utbyggingsplanene er åpenbart vanskelig å kombinere med nasjonale og lokale natur- og klimamål. Bygging av fritidsboliger påvirker også natur i et langt større område enn selve tomtearealene som bygges ut. Det er avgjørende at de reelle fotavtrykkene må kartlegges og vektlegges i konsekvensvurderingene.

Vi mener det er nødvendig med nasjonale tiltak og nye virkemidler for å komme problemet i møte. For å stanse videre bit for bit-nedbygging av natur, og unngå at det bygges hytter i verdifulle landbruks-, natur- og friluftslivsområder, foreslår vi at det stilles klare krav til en omfattende **planvask** i kommunene.

Nye virkemidler for å sikre planvask på kommuneplannivå

Vi har merket oss den nye veilederen om planlegging av fritidsbebyggelse som kom fra Kommunal- og distriktsdepartementet tidligere i høst. Vi mener føringene som er gitt her må gjøres mer forpliktende.

På side 55 i veilederen skriver departementet:

Mange kommuner har store områder for fritidsbustader som ikke er bygde ut, i gjeldende kommuneplaner. Ved revisjon av arealdelen i kommuneplanen bør byggeområder som ikke er i tråd med nasjonale og viktige regionale omsyn, takast ut av planen og tilbakeføres til LNFR-område.

Etter vår forståelse har kommunene vidt handlingsrom for å ta ut områder som er avsatt til fritidsbebyggelse eller andre utbyggingsformål i kommuneplanens arealdel eller kommunedelplan. Det er gitt føringer og hjemmel for dette i plan- og bygningsloven §§ 10-1 og 11-17.

Ved rullering av kommuneplanens arealdel eller ved revidering av kommunedelplan er det ingen begrensning eller erstatningsplikt knyttet til det å ta ut uregulerte områder og tilbakeføre disse til LNFR. Likevel er dette en juridisk mulighet som mange kommuner ikke kjenner godt nok til og som dermed ikke blir praktisert.

For å medvirke til at gamle utbyggingsområder med uheldige virkninger for natur og klima tas ut av kommuneplanene, ber vi om at departementet:

- gjennom statlig rundskriv til kommunene tydeliggjør det handlingsrommet kommunen har til å ta ut utbyggingsområder av kommuneplanen. I tillegg må kommunene oppfordres til å tilbakeføre utbyggingsområder til LNFR-område, og det må tydeliggjøres at beslutninger om å *videreføre* utbyggingsområder skal være basert på konkrete vurderinger av planens virkninger på klima og natur.
- gir tydelige forventninger om blant annet ovenstående til kommunenes hyttepolitikk i *Nasjonale forventninger for 2023 – 2027*.

Sikring av «planvask» av reguleringsplaner

Kommunene har også stor frihet til å oppheve eller revidere vedtatte reguleringsplaner. Det er gitt føringer og hjemmel for dette i pbl §§ 10-1, 11-8 og 12-14.

På side 50 i veilederen om planlegging av fritidsbebyggelse sier departementet følgende om vurderingen av eldre reguleringsplaner:

I arbeidet med planstrategien kan det også være føremålstenleg å drøfte om det er behov for å revidere eller oppheve eldre reguleringsplaner for fritidsbustader som ikke gjev tilstrekkeleg styring med utbygginga. Dette kan vere aktuelt dersom planane (...) ikkje er i tråd med nasjonale føringar eller regionale planar.

Etter vårt syn er det imidlertid ikke tilstrekkelig med en *anbefaling* om at kommunene gjøre en slik gjennomgang eller planvask. Erfaring tilsier at alt for mange kommuner ikke vil prioritere eller ha ressurser til dette.

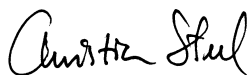
For å sikre planvask av eldre reguleringsplaner ber vi derfor om at regjeringen:

- innfører en forpliktende bestemmelse i plan- og bygningsloven om at tidligere vedtatte reguleringsplaner ikke kan videreføres ved rullering av kommuneplanens arealdel, uten at det foretas en konkret vurdering av kunnskapsgrunnlaget og planens virkninger på klima og natur. Det vil si en vurdering av planens virkninger for å nå målsetninger om klimagass-reduksjon, redusere natur- og klimarisiko og for å ivareta naturmangfoldet. Tilsvarende forslag er også fremmet og nærmere beskrevet i en rapport som nylig er utarbeidet for KS om bærekraftig arealbruk innen rammen av lokalt selvstyre.
- etablerer en tilskuddsordning eller et fond hvor kommunene kan søke om midler til planvask. Vi ser at kommunene mangler ressurser til å gjennomgå eldre planer, og mener ekstra midler kan bidra til at kommunene gjennomfører dette.

Planvask og tilbakeføring av arealer til LNFR-områder vil bidra til å sikre naturmangfold og økosystemer og hindre nedbygging av inngrepsfri natur, andre biologisk viktige områder, og viktige friluftslivsområder. Det vil også bidra til å styrke jordvernet og sikre landbruksareal og beiteareal, samt områder som er viktige for villrein og reindrift. Planvask er derfor et sentralt virkemiddel for å ivareta internasjonale natur- og klimaforpliktelser og for å nå nasjonale mål på klima- og naturområdet. Samtidig ivaretas hensynet til det lokale selvstyret, ved at kommunene selv har ansvaret for kunnskapsinnhenting og lokal interesseavveining innenfor det handlingsrommet som er gitt i nasjonale og regionale føringer.

Vi håper på en snarlig tilbakemelding fra statsråden på vår forespørsel om møte, der vi kan drøfte dette nærmere, og hvordan departementet vil legge til rette for planvask i kommunene og med det styrke ivaretagelse av viktige nasjonale og regionale hensyn knyttet til klima- og natur.

Vennlig hilsen

Christian Steel
Generalsekretær Sabima

Dag Terje Klarp Solvang
Generalsekretær DNT

Bente Lier
Generalsekretær
Norsk friluftsliv

Truls Gulowsen
Leder Naturvernforbundet

Karoline Andaur
Generalsekretær WWF

Siri Parmann
Fagjef NJFF

Gina Gylver
Leder Natur og Ungdom